

ผศ. จัตรชัย ศุภระกาญจน์

An aerial photograph of the Wat Phnom complex in Phnom Penh, Cambodia. The central feature is a large, dark, tiered stupa with a pointed top. Surrounding it are several traditional buildings with brown tiled roofs and white walls. The complex is situated in a flat area with some trees and a road in the foreground. In the bottom right corner, there is a small red box with white text that reads "Wat Phnom" and "Phnom Penh".

ବି.୨ **ସମସ୍ତଜିନିଷସଙ୍ଗୀ** ୧୩

“ตั้งมาหลัง” (เอกสารจีน) เป็นต้น แต่ชื่อที่ได้รับ การยอมรับในวงวิชาการประวัติศาสตร์มากที่สุดในขณะนี้ คือ “ตามพรลิงค์” ซึ่งหากนับตามอายุของหลักฐาน เหล่านี้แล้ว ก็พบว่าชื่อเหล่านี้มีมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๖ เป็นอย่างน้อย โดยสภาพภูมิศาสตร์ก็ดี สภาพทาง เศรษฐกิจการค้าทางทะเล และสภาพการปรับเปลี่ยน เส้นทางการเดินเรือก็ดี ได้ส่งผลให้ชุมชนตามพรลิงค์ เติบโตขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นเมืองใหญ่หรือเป็นแคว้น ที่มีบทบาททางการเมืองการปกครองต่อชุมชนในคาบสมุทร ในเวลาต่อมา โดยมีวัฒนธรรมอินเดียเป็นแม่แบบ

ร่องรอยวัฒนธรรมอินเดียที่ปรากฏใน ตามพรลิงค์ มีทั้งที่เป็นหลักฐานทางศาสนาพราหมณ์และ ศาสนาพุทธ แต่หลักฐานทางศาสนาพราหมณ์ค่อนข้าง เก่าแก่กว่าเล็กน้อย โดยเฉพาะเทวรูปซึ่งพบในชุมชน โบราณที่อำเภอเมือง อำเภอสิชล และ อำเภอท่าศาลา อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐ - ๑๑ สะท้อนให้เห็นถึง การเข้ามาของศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกาย และลัทธิ ไวษณพนิกาย ก่อนศาสนาพุทธนิกายมหายานและนิกาย หินยานจะเข้ามา

กล่าวเฉพาะร่องรอยการเข้ามาของศาสนาพุทธ แม้ว่าการศึกษาริชัยในปัจจุบันยังไม่อาจยุติได้ว่า นิกายใด เข้ามาเมื่อใด ด้วยเหตุผลใด แต่จากหลักฐานเก่าแก่ที่สุด กล่าวถึงกิจกรรมในพระพุทธศาสนาในเมืองนี้ก็คือ “จารึก วัดมเหยงค์” (หลักที่ ๒๗) ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๒ และจารึกหลักที่ ๒๔ ซึ่งเป็นจารึกว่าด้วยตามพรลิงค์ อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔ สะท้อนให้เห็นว่าศาสนาพุทธ ได้เข้ามาหลังศาสนาพราหมณ์

อย่างไรก็ดี การเติบโตของชุมชนข้างเคียง และการโจมตีของรัฐต่างชาติในบางยุคหรือเกิดโรคระบาด มีผลทำให้ตามพรลิงค์ต้องอ่อนแอลง ผู้คนล้มหาย ตายจากหรืออพยพทิ้งถิ่นจนในที่สุดก็กลายเป็นเมืองร้าง อยู่หลายปี ทิ้งไว้แค่ร่องรอยของความเจริญทั้งทางวัตถุ ซึ่งกลายเป็นมรดกที่ขับอกสภาพทางสังคมตามพรลิงค์

ในช่วงต่างๆ ให้คนปัจจุบันไขความในประวัติศาสตร์ กันต่อไป

ยุควัฒนธรรมลังกา

ตำนานเมืองนครศรีธรรมราชและตำนาน พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช

มีเนื้อความหลายตอนกล่าวถึงคนรุ่นใหม่ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบน “หาดทรายแก้ว” (ซึ่งเป็นที่ตั้ง ของตัวจังหวัดนครศรีธรรมราชปัจจุบัน) ภายหลังการโจมตี ของโจระในกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ชนกลุ่มใหม่นี้ เป็นกลุ่มชนที่มาจากศรีลังกา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคณะสงฆ์ และพุทธศาสนิก ได้เข้ามารวมกับกลุ่มชนที่ย้ายถิ่นฐาน มาจากดินแดนอื่นในคาบสมุทไทย และกลุ่มชนดั้งเดิม ที่เป็นชาวพื้นเมืองและชาวอินเดียที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อน หน้านี้ กลุ่มชนทั้ง ๓ กลุ่มค่อยๆ ผสมกลมกลืนกันในเวลา ต่อมา โดยมีพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง การเข้ามา ของกลุ่มชนใหม่นี้สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดขึ้นในช่วงปลาย พุทธศตวรรษที่ ๑๗ ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งเป็น ช่วงเวลาที่มีการกระทำสังคายนาพระไตรปิฎกในศรีลังกา (เมื่อ พ.ศ. ๑๖๙๖)

ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการรวบรวมผู้คน ที่กระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ให้มารวมเป็นบ้าน เป็นเมืองขึ้นก็คือ “พระเจ้าศรีธรรมโศกราช” (พญานรปติ ราชราชา ก็เรียก พญาศรีธรรมโศกราช ก็เรียก) ได้ทำ หน้าที่ “เกลี้ยกล่อมผู้คนซึ่งอยู่ในดงในป่าเข้ามาประชุมกัน เป็นอันมาก...” และได้ “.....ให้จัดเอาคนในช่องห้วย ช่องเขานั้นแล.....” และ “....เมื่อศักราช ๑๐๙๘ ปี พญาศรีธรรมโศกราชก็สร้างการลง ณ หาดทรายทะเล รอบเป็นเมืองนครศรีธรรมราชมหานคร แล้วสั่งให้ทำอิฐ ทำปูนก่อพระธาตุครั้งนั้น....”

ที่มาของพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ในฐานะผู้นำ ชุมชนนครศรีธรรมราช (หรือ “ตามพรลิงค์”) ในช่วง พุทธศตวรรษที่ ๑๘ มีผู้สันนิษฐานไว้เป็นสามกลุ่ม กลุ่มหนึ่ง เชื่อว่าเป็นชนพื้นเมืองซึ่งมีสายสัมพันธ์ ทางเครือญาติกับชาวฮินดูที่ตั้งรกรากในบริเวณนี้ กลุ่มหนึ่งเชื่อว่าเป็นพราหมณ์ที่อพยพมาจากอินเดีย และอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าเคลื่อนย้ายมาจากภาคกลาง ของประเทศไทย และเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ ทางเครือญาติกับราชวงศ์ในศรีลังกาอยู่ก่อน เมื่อตั้งชุมชน อยู่บนหาดทรายแก้วได้สำเร็จจึงได้เปลี่ยนชื่อจาก “ตามพรลิงค์” เป็น “นครศรีธรรมราช” ในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ดีข้อสันนิษฐานที่สาม น่าจะมีเหตุผล สอดรับกับหลักฐานต่างชาติในระยะเดียวกันมากกว่า ข้อสันนิษฐานที่หนึ่งและสอง

ผลกระทบจากวัฒนธรรมลังกา

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ศรีลังกาได้รับการ ยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาเถรวาท ประเทศไทยแถบเอเชียอาคเนย์ส่วนใหญ่รับเอาพระพุทธ ศาสนาลัทธินี้ไปเผยแพร่ จนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ในอีกชื่อหนึ่งว่า “ลัทธิลังกาวงศ์” ครั้งต่อมาศูนย์กลาง การเผยแผ่แห่งใหม่ของพระพุทธศาสนาเถรวาทก็เกิดขึ้นอีก สองแห่ง แห่งหนึ่ง คือ ที่ “พุกาม” และ “พะโคะ”

(ประเทศพม่าปัจจุบัน) ส่วนอีกแห่งหนึ่งก็คือ “นครศรีธรรมราช” ศูนย์กลางทั้งสองแห่งนี้ได้ส่งออกไป ซึ่งศาสนิกเพื่อขยายแคว้นแห่งการนับถือไปสู่เมือง หรือบริเวณข้างเคียงอย่างรวดเร็ว ดังเช่น พุกามส่งออกไปสู่อาณาจักรล้านนาไทยและอาณาจักรสุโขทัย และ นครศรีธรรมราชส่งออกไปสู่ดินแดนในคาบสมุทรไทย และอาณาจักรสุโขทัย เป็นต้น

ระยะแรกที่นครศรีธรรมราชรับวัฒนธรรม จากลังกาเข้ามาในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ได้ก่อให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกแก่นครศรีธรรมราช ภูมิภาคคาบสมุทรอย่างน้อยสามประการ แนวคิด การสร้างบ้านแปงเมือง การสร้างสถูปเจดีย์ใหญ่ และการสร้างโบราณวัตถุสถานอันเนื่องในพระพุทธศาสนา ทั้งสามประการนี้จะได้ขยายรายละเอียดเป็นลำดับ ดังนี้

๑. แนวคิดการสร้างบ้านแปงเมือง

ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๘ เป็นต้นมา เมื่อ ราชวงศ์ศรีธรรมโศกราช ได้เลือกเอาศาสนาพุทธนิกาย เถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาเป็นศาสนาประจำแคว้น หรืออาณาจักร ขณะเดียวกันก็เอาแนวคิดใหม่มาใช้ ในกระบวนการสร้างบ้านแปงเมืองและการจัดการสังคม โดยใช้แนวคิดที่ว่า “โลกเป็นระบบของส่วนรวม (หรือ จักรวาล)” เพื่อชุมชนเล็กชุมชนน้อยในคาบสมุทรไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน แล้วค่อยๆ สลายหรือกลมกลืนความเชื่อที่มีอยู่เดิม ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อท้องถิ่น หรือความเชื่อในศาสนา พราหมณ์ให้หมดไป สถาบันและบทบาทของผู้นำ ในราชวงศ์นี้ได้ถูกนำมาใช้เพื่อระดมกำลังและประสาน ประโยชน์ในความหลากหลายเข้าด้วยกัน ซึ่งมีผลให้เกิด สภาพแวดล้อมและอุดมการณ์ในการรวมอำนาจไว้ที่ นครศรีธรรมราช (ณ หาดทรายแก้ว) ในที่สุดสามารถ ดำเนินการได้สำเร็จ จนนครศรีธรรมราชกลายเป็น อาณาจักรที่มีความสำคัญขึ้นในภูมิภาคในเวลาต่อมา

สุเทพ สุนทรเกสัช อธิบายว่า “แนวคิดในการสร้างบ้านแปงเมืองตามคติของศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูเดิม มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางด้านจักรวาล โดยกำหนดให้ใจกลางของเมืองเป็นที่ตั้งของสถานศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นที่ประดิษฐานหรือสถิตของพระผู้เป็นเจ้าผู้พิทักษ์อาณาจักร ขณะเดียวกันก็เป็นตัวแทนเขาพระสุเมรุ อันเป็นยอดเขาสูงสุดซึ่งเป็นศูนย์กลางของพลังทั้งหมดในจักรวาลเป็นแกนของรัฐ ดังนั้นในสมัยอิทธิพรพราหมณ์จึงปรากฏเทวาลัยที่มีรูปพระศิวะและพระวิษณุอยู่ทั่วไปในคาบสมุทรมหาลึงค์กับศาสนาพราหมณ์มีสระน้ำอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งก็คงจะแทนมหาสมุทรที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุอยู่ ถัดจากนั้นก็เป็นที่ประทับของกษัตริย์ และบริเวณโดยรอบก็เป็นที่อยู่ของพวกพราหมณ์ โรงทหารรักษาพระราชวังและยุ้งฉางหลวง บริเวณถัดไปอาจเป็นที่อยู่ของพวกช่างฝีมือ หรือผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะอย่าง ซึ่งเป็นผู้ผลิตวัสดุที่จำเป็นสำหรับราชสำนักและราชธานี ตลอดจนให้บริการอื่นที่จำเป็นนอกเหนือไปจากที่มีอยู่เดิม”

ราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช คงจะได้พิจารณาเห็นแล้วว่า แนวคิดในการสร้างบ้านแปงเมืองตามแบบเดิมซึ่งเป็นคติของศาสนาพราหมณ์ น่าจะมีจุดอ่อนในเรื่องการกระจุกตัวของชุมชน ประกอบกับมีข้อจำกัดจากสภาพภูมิประเทศของดินแดนในคาบสมุทรมหาลึงค์ ซึ่งไม่อาจขยายหรือพัฒนาพื้นที่เพื่อการเกษตรที่กว้างขวางและมั่นคงได้อย่างไรก็ดีดินแดนแถบนี้ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดเชื่อมต่อหรือจุดแวะพักของเรือสินค้าที่สำคัญที่เดินระหว่างดินแดนทางใต้ของจีน กับดินแดนฝั่งตะวันตกของทะเลแดงและอินเดียตอนใต้ ลักษณะอย่างนี้ก็ย่อมก่อให้เกิดความได้เปรียบทางด้านการค้าทางทะเลกับรัฐภายนอก รวมทั้งได้เปรียบตรงที่มีทรัพยากรธรรมชาติด้านเหมืองแร่และผลิตผลจากป่ามาก ภายใต้สภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจการค้าดังกล่าว ชุมชนซึ่งอยู่บริเวณฝั่งทะเลซึ่งเป็นสถานีการค้ากับชุมชนที่ห่างจากชายฝั่งเข้าไปในดินแดนภายใน

จะสามารถอาศัยความผูกพันทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์กับความชำนาญเฉพาะในการผลิต มาสร้างโอกาสในการแสวงหารายได้จากการจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับต่างชาติได้มากกว่าการผลิตแบบเดิม ซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดการสร้างบ้านแปงเมืองเสียใหม่

ประกอบกับในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ระบบการผลิตทางการเกษตรกรรมในภูมิภาคนี้ (โดยเฉพาะคือการผลิตข้าว) ได้เริ่มผลิตเปลี่ยนวิธีผลิตจากเดิม ซึ่งเคยใช้วิธีปลูกข้าวไร่ตามที่ลาดไหล่เขาโดยอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติตามปัจจัยหลักมาเป็นการปลูกข้าวแบบทดน้ำ การปลูกข้าวแบบทดน้ำนี้ สุเทพ สุนทรเกสัชให้ความเห็นว่า “เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศวิทยาโดยสิ้นเชิง เพราะต้องการสร้างสภาพแวดล้อมขึ้นใหม่ กล่าวคือ หลังจากการแผ้วถางที่ทางโดยวิธีทำไร่แบบโค่นเผาแล้ว ต้องกำจัดตอและสิ่งกีดขวางต่างๆ ออกไปให้หมดพื้นที่ปลูกต้องปรับให้ได้ระดับโดยสร้างคันดินไว้รอบเพื่อให้น้ำขังอยู่ได้ตลอดเวลาที่ข้าวกำลังเติบโต ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้เอง ระบบนิเวศน์วิทยาจึงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสำหรับปลูกพืชชนิดเดียว คือ ข้าว ที่ปลูกติดต่อกันทุกปี การปลูกข้าวแบบทดน้ำนี้ถือว่าเป็นระบบที่ให้ผลผลิตสูงสุดแต่ขณะเดียวกันก็ต้องเอาใจใส่ดูแลมากเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่นที่มนุษย์เคยทำมา สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้การผลิตแบบนี้ต้องใช้ปริมาณแรงและวัสดุมาก ซึ่งเกินกำลังความสามารถที่แต่ละครอบครัวหรือแต่ละชุมชนจะดำเนินการได้ตามลำพัง จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือหรือวิธีการจัดการในระดับรัฐหรือแคว้นมาให้การช่วยเหลือและควบคุมการผลิต ด้วยการจัดระบบการสร้างบ้านแปงเมืองเสียใหม่ในรูป “เมืองบริวาร” เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและควบคุมทรัพยากรการผลิตและกำลังคนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเมืองบริวารเหล่านี้ก็คือ “เมืองสิบสองนักษัตร”

จากแนวคิดเรื่องระบบการผลิตข้าวแบบทดน้ำนี้เอง จึงเป็นผลทำให้ราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราชได้จัดตั้ง

เมืองบริวาร (เมืองสิบสองนักษัตร) ขึ้น ดังที่ปรากฏในตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ที่ว่า

“แล้วให้ตั้งเมืองสิบสองนักษัตรขึ้นแก่เมืองนครศรีธรรมราช ปีชวดตั้งเมืองสายเถิดตราหนูหนึ่ง ปีฉลูเมืองตานีเถิดตราโคหนึ่ง ปีขาลเมืองกะลันตันเถิดตราเสือหนึ่ง ปีเถาะเมืองปาหังเถิดตรากระต่ายหนึ่ง ปีมะโรงเมืองไทรเถิดตรางูใหญ่หนึ่ง ปีมะเส็งเมืองพัทลุงเถิดตรางูเล็กหนึ่ง ปีมะเมียเมืองตรังเถิดตราม้าหนึ่ง ปีมะแมเมืองชุมพรเถิดตราแพะหนึ่ง ปีวอกเมืองบันทายสมอเถิดตราลิงหนึ่ง ปีระกาเมืองสะอูเถิดตราไก่หนึ่ง ปีจอเมืองตะกั่วกลางเถิดตราสุนัขหนึ่ง ปีกุลเมืองกระเถิดตราหมูหนึ่ง เข้ากัน ๑๒ เมือง....”

เป็นที่น่าสังเกตว่า แนวความคิดเรื่องการสร้างบ้านแปลงเมืองของราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนาเถรวาทลังกาวงศ์ ยังส่งอิทธิพลราชวงศ์หลังที่เข้าปกครองเมืองนครศรีธรรมราช คือราชวงศ์ศรีมหาราชา (ซึ่งมีพระพนมทะเลศรี พระพนมวังนางสะเดียงทอง และ เจ้าศรีราชา เป็นกำลังสำคัญ) ได้ใช้แนวทางการดำเนินการจัดระบบปกครองในอาณัติ พร้อมกับการขยายพื้นที่ทำนาไปยังพื้นที่แทบทั่วภาคใต้ ดังความในตำนานเมืองที่ว่า

“เมื่อพระพนมวังแลนางสะเดียงแลศรีราชา มาสร้างเมืองนครดอนพระนั้น และพระพนมวังแลนางสะเดียงทองก็มาตั้งบ้านอยู่นอกเมืองดอนพระ สร้างป่าเป็นนา สร้างนาเป็นทุ่งเขน สร้างนาท่าทอง สร้างนาไชยสงคราม สร้างนากะนอม สร้างนาสะเพียง สร้างนาตระชน สร้างนากลอง แลให้นายรักษนายราชนายเขียวไปอยู่สร้างนาเมืองไชยา สามนี้ดาขุนศรีพลให้ไปสร้างเมืองกระ แลนางอาม นายโอ นายพราหมสามนี้ดาขุนเทพให้ไปสร้างเมืองชุมพร นายศรีนายไสสองนี้ ดาขุนเทพอยู่สร้างนาบางสะพาน นายยอดอยู่สร้างนาเวียงสระ แลในเมืองนครดอนพระนั้นผีร้ายใช้ฆ่าลงคนตายหนักหนา แลคนทั้งหลายก็หนีออกจากเมืองนครดอนพระอยู่ในเขา

แลพระพนมวังแลนางสะเดียงทองมีลูกสามคน เจ้าศรีราชา เจ้าสนตราเจ้ากุมาร แลเจ้าศรีราชาเอานางสนนหลาน พระพนมวังขอเอาเป็นเมีย อยู่ตำบลตำละหมอท่าทองสร้างนาทุ่งเอน แลเจ้าสนตราไสอินราชาขอเอาเป็นเมีย ตั้งบ้านแถบทะเลตระนอม สร้างนาศรีชนสร้างนาสะเพียง และนากะนอม แลสร้างทั้งนั้นแลเมืองอลองไล่ให้นายเชียงแสนอยู่ไชยคราม....”

อนึ่ง มีหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาการรูปแบบการสร้างบ้านแปลงเมือง จากสมัยที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานระบบเศรษฐกิจการค้า แลกเปลี่ยนในระยะแรก มาสู่รูปแบบการสร้างบ้านแปลงเมืองตามคติพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์ ที่อยู่บนพื้นฐานระบบเศรษฐกิจการเกษตรแบบทนต์น้ำ มีปรากฏอยู่ในบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะบริเวณกลุ่มทะเลสาบสงขลา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์สามเมือง คือ สงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช จากการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ของพื้นที่บริเวณดังกล่าว ได้พบหลักฐานที่แสดงถึงการแพร่กระจายเข้ามาของอิทธิพลทางวัฒนธรรมของลังกายุมาก สะท้อนให้เห็นว่าการผลิตข้าวแบบทนต์น้ำนี้มีส่วนสำคัญในการผลักดันระบบการสร้างบ้านแปลงเมืองในภาคใต้อยู่ไม่น้อย

๒. การสร้างสถูปเจดีย์

ควบคู่กับการสร้างเมือง พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ได้สร้างสถูปเจดีย์ใหญ่ขึ้น ที่เรียกว่า “พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช” สถูปนี้ถือเป็นปูชนียสถานอันเป็นผลพวงของการสถาปนาพุทธศาสนาเถรวาทลังกาวงศ์ในนครศรีธรรมราช

การสถาปนาพุทธศาสนาเถรวาทลังกาวงศ์ในดินแดนนครศรีธรรมราชและคาบสมุทรมุข ซึ่งในการต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นรัฐนครศรีธรรมราชนั้น เป็นไปในลักษณะที่ค่อยๆกลืนกับที่มีอยู่เดิม ดังเช่นที่ศาสนาพราหมณ์

ค่อยๆ รับผิดชอบต่อพุทธศาสนิกายมหายาน ซึ่งคงแพร่
มาในบริเวณคาบสมุทรในราวต้นศตวรรษที่ ๑๓ สมัย
ราชวงศ์ไคเลนทร์ พระพุทธศาสนิกายนี้มีอิทธิพล
ของลัทธิตันตริก (ที่รู้จักกันในนามวัชรญาณหรือ
มนตญาณ) เป็นนิกายที่รวมเอาความคิดและพิธีกรรม
ของศาสนาฮินดูพื้นเมืองโดยเฉพาะการนับถือพระคิเว
เข้าไปด้วย สุเทพ สุนทรเมธย์ กล่าวไว้ว่า

“ศาสนิกายนี้ได้แพร่กระจายเข้าไปในเขมร
และบริเวณหมู่เกาะในเอเชียอาคเนย์อย่างรวดเร็ว
โดยเฉพาะในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ การผสมผสาน
ระหว่างความเชื่อของพุทธศาสนิกายมหายานกับฮินดู
ในยุคนี้ อาจเห็นได้จากชื่อที่เรียกลัทธินี้ว่า “ศิวา - พุทธ”
ที่ปรากฏในจารึกของชาว สะทอนความเชื่อที่ว่าพระพุทธเจ้า
เปรียบเสมือนหรือเป็นองค์เดียวกับพระคิเว ซึ่งเป็นเทพ
ที่ยิ่งใหญ่เหนือเทพทั้งปวง ในพุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕
สมัยศรีวิชัยรุ่งเรืองและมีอิทธิพลเหนือดินแดนใน
คาบสมุทรไทย พุทธศาสนิกายมหายานก็คงจะเข้าไปมี
อิทธิพลเหนือศาสนาฮินดู อีกตัวหนึ่งก็คือในพุทธศตวรรษ
ที่ ๑๗ แคว้นพุกามในสมัยพระเจ้าอนิรุฑ (พ.ศ. ๑๕๘๙
- ๑๖๒๐) ได้ชัยชนะท่าดอนอันเป็นหัวเมืองมอญ
(พ.ศ. ๑๖๐๐) และขยายอิทธิพลลงมาถึงบริเวณคอคอ
ดกระ พุทธศาสนิกายเถรวาทของมอญก็ได้แพร่ขยาย
เข้ามาในบริเวณคอคอดกระด้วย

การกลมกลืนของพุทธศาสนาธิเถรวาท
ลังกาวงศ์ก็เป็นเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น กล่าวคือ
ค่อยกลมกลืนเข้าไปในวงจรของพุทธศาสนิกาย
มหายานและศาสนาพราหมณ์ ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ใน
นครศรีธรรมราชก่อนหน้านี้ ทั้งนี้โดยผ่านทางชนชั้น
ปกครอง (คือราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช) ซึ่งมีสายสัมพันธ์
ทางเครือญาติกับลังกาทูก่อนแล้วเป็นด้านหลัก จากนั้น
ก็ค่อยขยายสู่ชนพื้นเมืองตามลำดับ ซึ่งสอดคล้อง
กับหลักฐานของลังกาที่กล่าวว่า พระสงฆ์ชื่ออานนท์
จากลังกาได้เข้าไปสร้างความบริสุทธิ์ให้แก่พุทธศาสนา

ในอาณาจักรัมบารัฐ (คือนครศรีธรรมราช) ซึ่งในขณะนั้น
มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลังกา

ตำนานเมืองนครศรีธรรมราชและตำนาน
พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวถึงการสร้าง
บรมธาตุเจดีย์ไว้ตรงกันว่า ผู้สร้างคือพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช
แต่อาจวิเคราะห์ได้ว่าพระบรมธาตุสร้างขึ้นครั้งแรก
โดยกลุ่มบุคคลที่อพยพเข้ามาสร้างเมืองนครศรีธรรมราช
(ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า คือ พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช)
โดยรวมมือจากคณะสงฆ์จากลังกาและชาวพื้นเมือง
ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๗ หรือต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘
และต่อมาในระหว่างกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๘ พระเจ้า
ศรีธรรมมาโคกราชอีกองค์หนึ่ง ซึ่งเดินทางมาจาก
อินทปัตย์บุรีเข้ามาปกครองเมืองนี้ ได้ “ทำอัญมณีกำแพง
เมืองรอบ แล้วก่อพระบรมธาตุขึ้นตามพญาศรีธรรมมาโค
กราชทำไว้ก่อน” เมื่อพระองค์สิ้นพระชนพระอนุชา คือ
พญาจันทรภาณุ (ซึ่งอาจมีสองพระองค์) ก็ขึ้นครองเมือง
แทน และหลังจากนั้นไม่นานเมืองนครศรีธรรมราชเกิดภัย
พิบัติจากไข้ห่าอีกครั้งหนึ่ง ล่วงมาถึงปลายศตวรรษที่ ๒๐
พระนวมัง เชื้อสายราชวงศ์จากกรุงศรีอยุธยา - เพชรบุรี
ลงมาครองเมืองนครศรีธรรมราช ได้ “เป็นธุระสร้างบ้าน
เมืองแลพระมหาธาตุ” ในขณะเดียวกันตำนานพระบรมธาตุ
กล่าวถึงชาวกรุงศรีอยุธยาและ ศรีมหาราชา ผู้ปกครอง
เมืองลานสกา ได้ร่วมมือกันบูรณะพระบรมธาตุ
ในการบูรณะตำนานกล่าวว่าได้ค้นพบ “ตำราพงศาวดาร
ว่าเมืองนคร ผู้เฒ่าผู้แก่แห่งขามมาทำพระบรมมหาธาตุ
ตกอยู่ช้านานแล้ว จึงพระมหาเถรบอกว่าเมืองร้าง
เสียช้านานแล้ว พระมหาธาตุก็ทำลายถึงบัลลังก์....”

หากวิเคราะห์จากตำนานพระบรมธาตุจะเห็นได้
ว่าพระบรมธาตุองค์เดิมที่สร้างขึ้นนั้นได้รับการบูรณะ
มาตลอด และในคราวบูรณะครั้งหนึ่งได้ค้นพบพงศาวดาร
ซึ่งกล่าวถึงที่มาของพระบรมธาตุ หากเรื่องนี้เป็นความจริง
เนื้อหาตอนต้นของตำนานพระบรมธาตุและตำนานเมือง
ตั้งแต่อัญมณีกำแพงพระทันตธาตุถึงพญาจันทรภาณุ

ทางขึ้นลานประทักษิณ

(ซึ่งมีข้อความค่อนข้างตรงกัน) ก็คงได้มาจากต้นเค้าเดียวกัน แต่จากนั้นผู้บันทึกแต่ละฉบับต่างก็บันทึกไปตามข้อมูลและความเห็นของตน

พระบรมธาตุเจดีย์เมืองนครศรีธรรมราช

เป็นสถูปทรงระฆังคว่ำที่รับอิทธิพลมาจากลังกาขนาดสูง ๗๗ เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางที่ฐาน ๒๒.๙๘ เมตร ยอดหุ้มด้วยทองคำสูง ๘.๒๙๔ เมตร สร้างแบบสถูปทรงลังกา จากแบบศิลปะที่ปรากฏในปัจจุบัน เชื่อว่ามีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘ ตำนานกล่าวว่า สร้างเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุในบริเวณ “หาดทรายแก้ว” ตำนานดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระบรมธาตุเจดีย์ในอินเดียและศรีลังกา แม้ว่าสถูปองค์นี้จะได้รับการบูรณะมาหลายครั้งแล้ว แต่ก็ยังทิ้งร่องรอยว่าในชั้นต้นคงจะได้รับอิทธิพลจากสถูปในศิลปะแบบโปโลนนารูของศรีลังกา โดยเฉพาะสถูปกิริเวหระ (Kirivehera) ในโปโลนนารู (เมืองหลวงเก่าของศรีลังกา) เป็นสถูปบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส รอบฐานแบ่งเป็นช่องๆ แต่ละช่องมีช้างโผล่หัวออกมาเรียกว่า “ขุมหัวช้าง” ระหว่างขุมหัวช้างมีขุมที่ภายในมีพระพุทธรูปปูนปั้นยืนประดิษฐานอยู่เรียกว่า “ขุมเรือนแก้ว” ส่วนฐานมีหลังคาคลุมไว้โดยรอบ เรียกว่า “วิหารทับเกษตร” ถัดขึ้นไปข้างบนเป็นลานกว้าง เรียกว่า “ลานประทักษิณ” ที่ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว มีบันไดทางขึ้นสู่ลานได้ทางทิศเหนือ (อยู่ภายในวิหารพระทรงม้า) ที่มุมทั้งสี่ของลานประทักษิณ มีสถูปทรงลังกาสร้างไว้

ทางขึ้นลานประทักษิณ

มุมละองค์ ตรงกลางลานเป็นส่วนปากระฆังของสถูป (ปากระฆังติดกับพื้นลานประทักษิณ) ถัดขึ้นไปเป็นส่วนองค์ระฆัง เหนือองค์ระฆังเป็นบัลลังก์รูปสี่เหลี่ยมทรงสูง ด้านข้างบัลลังก์แต่ละด้านมีเสาประดับสลักกับช่องว่างด้านบนบัลลังก์ผายออก ตรงกลางบัลลังก์เป็นเสาหาหน้าประดับอยู่เป็นรูปวงกลม ๘ ต้น แต่ละต้นประดิษฐานรูปพระอรหันต์ปูนปั้นต้นละองค์ ถัดขึ้นไปเป็นยอดสถูปที่ทำเป็นวงกลม เรียกว่า “ปล้องไฉน” มีจำนวน ๕๒ ปล้อง สูงจนกระทั่งถึงประทุมโกศที่ทำเป็นรูปบัวคว่ำบัวหงาย มีทองคำหุ้มตั้งแต่บัวคว่ำบัวหงาย จนถึงปลายยอดสุด (ที่เรียกว่า “ปลียอดทองคำ”) ทางขึ้นลานประทักษิณ

พระบรมธาตุเจดีย์องค์นี้เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนมาด้วยระยะเวลายาวนาน และมีอิทธิพลต่อศิลปะวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมและด้านอื่นๆ ในทางด้านพุทธศาสนาในคาบสมุทรแห่งนี้ อย่างกว้างขวาง จึงปรากฏวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมลายลักษณ์ ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากรวมทั้งยังปรากฏตำนานพื้นบ้านเกี่ยวกับสถานที่ที่ผูกพันกันกับสถูปองค์นี้โดยตรงมีอยู่หลายเรื่อง เรื่องหลายสำนวนและแพร่กระจายไปทั่ว โดยเฉพาะตำนานที่สำคัญสามเรื่อง คือ ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช และ พระนิพนพานโสทร ตำนานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างศรีลังกา คาบสมุทรภาคใต้ และดินแดนอื่นในบริเวณใกล้เคียง

ขณะเดียวกันศิลาจารึกและเอกสารโบราณร่วมสมัยที่พบในดินแดนใกล้เคียงแสดงให้เห็นอิทธิพลพุทธศาสนาในนครศรีธรรมราชที่มีต่อดินแดนเหล่านั้น ดังศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชที่กล่าวว่า “เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยนี้มีอรัญญิก พ่อขุนรามคำแหงกระทำไอย่ทานแก่มหาเถรสังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตรย หลวกกว่าปูครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่เมืองนครศรีธรรมราช”

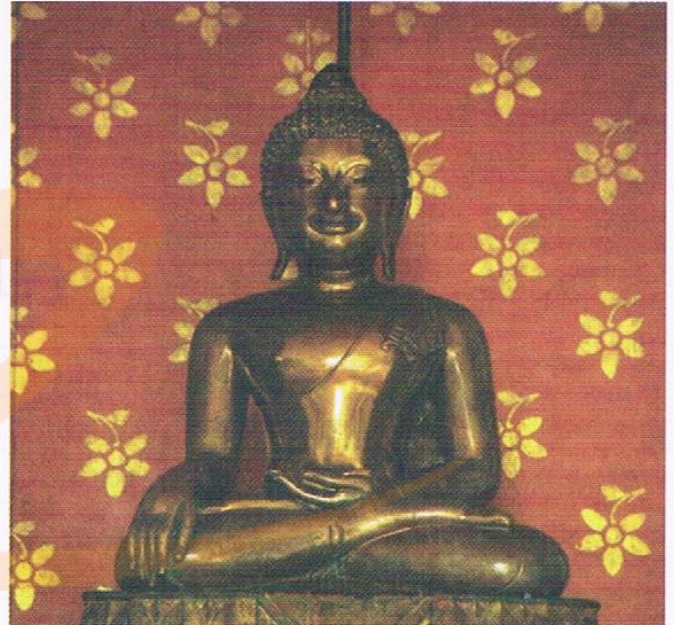
๓. การสร้างโบราณสถาน

นอกเหนือจากการรับแนวคิดและวัฒนธรรมพุทธศาสนาจากอินเดียและลังกาแล้ว ในเรื่องการสร้างบ้านแปงเมืองและการสร้างสถูปเจดีย์ใหญ่แล้ว ราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราชยังได้สร้างโบราณวัตถุและโบราณสถานอันเนื่องในพุทธศาสนาอันเนื่องในพุทธศาสนาอีกหลายอย่างที่จัดว่าสำคัญ คือ พระพุทธสิหิงค์ ศิลาจารึกและวัดวาอาราม

๓.๑ พระพุทธสิหิงค์

เป็นพระพุทธรูปแบบหนึ่งที่ถือได้ว่าแพร่กระจายไปทั่วทั้งภาคใต้แต่ละท้องถิ่นมักมีพระพุทธรูปแบบนี้ ซึ่งมีชื่อเหมือนกันอยู่มาก และบางท้องถิ่นก็มีหลายองค์ ล้วนมีรูปแบบทางศิลปะเหมือนกัน จากฝีมือสร้างตระกูลช่างนครศรีธรรมราช เฉพาะในนครศรีธรรมราชปัจจุบัน พระพุทธรูปนี้ประดิษฐานในหอพระพุทธสิหิงค์ (บริเวณศาลากลางจังหวัด) นอกจากจะมีรูปแบบทางศิลปะเหมือนกันแล้ว ยังมีตำนานคล้ายกันด้วย คือ เป็นพระพุทธรูปที่มาจากศรีลังกา ดังความในตำนานเมืองนครศรีธรรมราชว่า เมื่อพญาศรีธรรมมาโคกราชได้สร้างหาดทรายแก้วเป็นเมืองแล้ว จึงทรงเตรียมจะทำอุปัชฌาย์เพื่อก่อพระบรมธาตุ ทรงรู้ข่าวว่า “พระสิหิงค์เสด็จออกแต่เมืองลังกาก็ล่องน้ำทะเลมาแล ว่ามีผีเสื้อผิพรายเจ้ากษัตริย์ลามพิมทองตามหลังรัศมีพระพุทธสิหิงค์ ลอยมาถึงเรียกเกาะปิ้ง แล้วก็คืบมาเป็นเกาะแก้ว” ส่วน ตำนานพระธาตุ ได้กล่าวพระพุทธรูปนี้ไว้เช่นเดียวกันว่า “...เมื่อศักราชได้ ๑๑๙๖ ปี

ยังมีพระญาณองค์หนึ่งชื่อพระญาศรีโสมรงมาแต่ฝ่ายตะวันตก นางอรรคมเหสีขึ้นนางจันทาเทวี น้องชายคนหนึ่งชื่อเจ้าธรรมกษัตริย์ ได้เป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช แลพระพุทธสิหิงค์มาประทับถือนพระธาตุแล้วอยู่ ๗ วัน ก็มาจากเมืองนครไปเมืองเชียงใหม่ พระญาศรีโสมรงถึงแก่กรรม ท้าวธรรมกษัตริย์ผู้น้องได้เป็นเจ้าเมืองนั้น เมื่อศักราช ๑๑๙๘ ปี ท้าวธรรมกษัตริย์ถึงแก่ความตาย...”

พระพุทธสิหิงค์นครศรีธรรมราช

พระพุทธสิหิงค์มีหลายองค์ เฉพาะองค์ของเมืองนครศรีธรรมราชเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิเพชรปางมาวิชัย ทำด้วยสำริด ขนาดสูง ๔๒ เซนติเมตรของ บวสเชอลีเย (Jean Boisselier) นักประวัติศาสตร์ศิลปะชาวฝรั่งเศสมีความเห็นว่า เป็นพระพุทธรูปที่ดูจะรวมภายในองค์ คือ พระองค์ พระอังสา และพระหัตถ์คล้ายกับศิลปะสมัยเชียงแสน แต่พระขมที่ประทับนั่งขัดสมาธิ ทำให้นึกถึงท่าประทับนั่งในศิลปะศรีวิชัยและขวาคือ สันพระบาทแนบสนิทกับพระอุทรยิ่งกว่าในศิลปะล้านนาทางภาคเหนือ พระพักตร์ใหญ่ พระนาสิกคล้ายพระนาสิกของศิลปะสุโขทัย ชายจีวรเป็นริ้วซ้อนกันอยู่เหนือพระอังสาซ้าย แม้จะผสมรวมศิลปะเชียงแสนและอินโดนีเซียเข้าไว้ด้วยกัน แต่ก็ยังเป็นลักษณะโดยเฉพาะ

ส่วนหม่อมเจ้าสุภัททิติ ดิศกุล ทรงมีความเห็น
ว่า “ถ้าดูลักษณะพระพุทธรูปองค์นี้จะเห็นได้ว่าคล้าย
ศิลปะเชียงแสนทางภาคเหนือ เพราะเหตุว่ามีรัศมีบัวตูม
พระพักตร์ค่อนข้างกลม พระองค์อวบอ้วน พระอุระนูน
ชายจีวรสั้น ท่าปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชรเหมือนศิลปะ
เชียงแสน ศิลปะเชียงแสนก็เหมือนศิลปะแบบปาละทาง
ตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย เพราะฉะนั้นอิทธิพลของ
ศิลปะเชียงแสนคงจะได้มาจากศิลปะแบบปาละ แต่คงจะ
ผ่านเมืองพุกามในประเทศพม่าเข้ามา แต่พระพุทธรูปหิรัญ
นครศรีธรรมราชหรือที่เรียกว่าแบบขนมตัมมีลักษณะ
ที่ผิดแปลกไปสองอย่าง คือ พระพักตร์แบนมาก โดยเฉพาะ
ที่สำคัญที่สุดคือชายจีวรขอบเล่นชาย ในขณะที่ศิลปะ
แบบเชียงแสน ชายจีวรสั้นตกลงมาเฉยๆ ปลายจีวร
เป็นลายเอี้ยวตะขาบ แต่พระพุทธรูปหิรัญคงค์นี้มีจีวรซ้อน
อยู่ข้างหลัง ซึ่งเหมือนกับพระพุทธรูปของชาวชวา”

จาริกสำคัญที่สะท้อนอิทธิพลวัฒนธรรมลังกา
ที่พบในนครศรีธรรมราช ได้แก่ จาริกวิหารโพธิ์ลังกา
(จาริก นศ.๒) เป็นจาริกแท่งหินสี่เหลี่ยมพื้นผ้า ด้านบน
โค้งมนคล้ายใบเสมาสลักด้วยอักษรมอญโบราณ
ด้วยภาษาพม่า - มอญ อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๑๙
ปัจจุบันเก็บรักษาที่วิหารโพธิ์ลังกา วัดพระมหาธาตุ
นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

สืบเนื่องจากการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์
นครศรีธรรมราช โดยราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช เมื่อ

๔. วัฒนธรรมแขนงอื่น

๔.๑ การยืมคำมาใช้

จากการติดต่อทางศาสนาและการค้า เป็นเหตุ
ให้ชาวนคร (รวมทั้งคนไทย) ได้ยืมคำใน ภาษาทมิฬ
ซึ่งเป็นภาษาชนชาติทางตอนเหนือของศรีลังกามาใช้

อยู่มากทั้งการทับศัพท์ การปรับเปลี่ยนเสียงเดิม และการเปลี่ยนความหมาย ตัวอย่าง

แกงกะหรี่ - แกงชนิดหนึ่ง สีเหลือง ประดับด้วยเครื่องเทศ

ทองคำ - ตรงกับคำไทย

ยาดำ - ใช้ทาแผลคล้ายยาแดง ยาเหลือง ทำจากว่านชนิดหนึ่ง

กำมะหยี่ - ผ้าขนสัตว์

อินทผลัม - มะม่วง

กระสาย - เครื่องแทรกยา

จกกลนี - สีแดงอ่อน แดงเจือขาว

กะไหล่ - อาบหรือชุบโลหะด้วยเงินหรือทอง

ตะกั่ว - ทองแดง

กะละออม - หม้อน้ำ

ประไพ - งาม

มาลัย - ดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวง

ตานี - น้ำเย็น

วิไล - คุณค่า ราคา (คนไทยนำมาใช้ใน ความหมายว่า งาม)

มะเดหี - ภารยา

กุลี - กรรมกร

ยี่หระ - เครื่องเทศ

กุหระ - สีเทาแกมแดง

สาเก - ผลไม้ชนิดหนึ่งนำมาเผาก่อนรับประทาน หรือเชื่อม

การพลู - ผลไม้ชนิดหนึ่ง เมล็ดเผ็ด ใช้เป็นเครื่องเทศ

อาจาต - ผักดองจิ้มกับอาหารจำพวกหมูสะเต๊ะ

ตรีปวาย - พิธีพราหมณ์ที่ต้อนรับพระนารายณ์ เสด็จมาเยือนโลก ทำในแรม ๑ ค่ำ ถึง แรม ๕ ค่ำ เดือนยี่ของทุกปี

ตรียัมปวาย - โส้ซึ่งชาดต้อนรับพระอิศวรเสด็จ มาเยือนโลก ทำในวันขึ้น ๗ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือนยี่ของทุกปี

๔.๒ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ

เป็นประเพณีที่ชาวนครถือปฏิบัติสืบเนื่อง มาตั้งแต่ พ.ศ. ๑๗๗๓ ตราบถึงปัจจุบัน แม้จะเป็น ประเพณีท้องถิ่นที่กระทำกันในแวดวงชาวพุทธใน จังหวัดนครศรีธรรมราชแต่ก็มีอายุยาวนาน แต่ละปี มีผู้เข้าร่วมประเพณีจำนวนนับหมื่นคน

ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวถึงประเพณี นี้ว่า ใน พ.ศ. ๑๗๗๓ ซึ่งเป็นสมัยที่พระเจ้าสามพี่น้อง คือพระเจ้าศรีธรรมโคกราช พระเจ้าจันทรางกูร และ พระเจ้าพงษานุสรณ์กำลังดำเนินการสมโภชพระธาตุอยู่นั้น คลื่นได้ขัดผ้าแถบใหญ่ยาวผืนหนึ่ง ซึ่งมีลายเขียนเรื่อง พุทธประวัติ (เรียกว่าผ้าพระบฏ) ขึ้นที่ชายหาดปากพนัง ก่อนที่จะถึงวันสมโภชพระบรมธาตุไม่นาน ชาวปากพนัง เก็บผ้าผืนนั้นไปถวายพระเจ้าศรีธรรมโคกราช พระเจ้า ศรีธรรมโคกราชรับสั่งให้ชักผ้าพระบฏจนสะอาด แต่ลายเขียนพุทธประวัติก็ไม่ลบเลือน ยังคงสมบูรณ์ดี ทุกประการ จึงรับสั่งให้ประกาศหาเจ้าของ ได้ความว่า ชาวพุทธกลุ่มหนึ่งจำนวน ๑๐๐ คน จากเมืองหงสาวดี มีพวกรัตนวงษ์เป็นหัวหน้า จะเดินทางไปลังกาเพื่อนำ ผ้าพระบฏไปบูชาพระพุทธรูปในลังกา แต่เรือโดน พายุที่ชายฝั่งเมืองนคร มีคนรอดชีวิต ๑๐ คน รวมทั้ง หัวหน้า พระเจ้าศรีธรรมโคกราชทรงพิจารณาเห็นว่า ผ้าพระบฏนี้ควรจะนำขึ้นไปห่มพระบรมธาตุเจดีย์ เนื่องใน โอกาสสมโภชพระบรมธาตุแทน เจ้าของผ้าพระบฏ ซึ่งรอดชีวิตก็ยินดีและอนุโมทนา แต่นั้นมาการแห่ผ้าขึ้นธาตุ จึงเป็นประเพณีประจำเมืองนครสืบไปมาจนถึงวันนี้

ความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างศรีลังกากับนครศรีธรรมราชในอดีตที่กล่าวถึงในข้างต้นนั้น ได้สืบทอดและหยั่งรากแผ่ขยายเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภูมิภาคนี้มาจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

นครศรีธรรมราช, วิทยาลัยครู รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๑ โรงพิมพ์กรุงสยาม การพิมพ์ ๒๕๒๒.

นครศรีธรรมราช, วิทยาลัยครู รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๒
ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมของนครศรีธรรมราช โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์ ๒๕๒๖.

ประทีป, ชุมพล นครศรีธรรมราช : ตำนานโบราณคดี ประวัติศาสตร์ อดีต ๒๕๓๖.

วิเชียร ณ นคร และคนอื่น นครศรีธรรมราช วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช ๒๕๒๑.

ศิลปากร,กรม ประวัติศาสตร์โบราณคดีนครศรีธรรมราช สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
ที่ ๑๑ ๒๕๔๓.

สุเทพ สุนทรเกสัช “ศาสนาในประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช” ใน รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์
นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๒ : ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมนครศรีธรรมราช โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์ ๒๕๒๖.